

วิจัยชั้นเรียน

การเสริมแรงทางบวกที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียน
วิชาโครงงาน ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ๓

โดย

นางสาวรังสิมา นุ่มดี

วิจัยชั้นเรียนนี้เป็นส่วนหนึ่งของ

แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ

วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี สถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง ๒

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษา ๒๕๖๘

(ก)

หัวข้อวิจัย	การเสริมแรงทางบวกที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนวิชาโครงงาน ของนักเรียนชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ๓
ชื่อ-สกุล	นางสาวรังสิมา นุ่มดี
สาขาวิชา	อาหารและโภชนาการ
ปีการศึกษา	๒๕๖๘

บทคัดย่อ

วิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การเสริมแรงทางบวกที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนวิชาโครงงาน ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ๓ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี โดยใช้ตาราง บันทึกการสังเกตและการเสริมแรงทางบวก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นปวช.๓ ในรายวิชาโครงงาน ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๒๑ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสังเกตของนักเรียนและการสะท้อนการความคิดเห็นของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความถี่เฉลี่ยในการสังเกตของนักเรียนก่อนการพัฒนาเท่ากับ ๖.๕๒ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑๕ ในขณะที่ความถี่เฉลี่ยในการสังเกตของนักเรียนหลังการพัฒนาเท่ากับ ๘.๗๙ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๘๘ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการสังเกตมากขึ้น ๒. ความถี่เฉลี่ยในการสังเกตของนักเรียนหลังการพัฒนาพฤติกรรมสูงกว่าก่อนการพัฒนา พฤติกรรมเท่ากับ ๒.๒๗ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗๓ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่า นักเรียนร้อยละ ๗๐.๕๙ เห็น ว่าตารางบันทึกการสังเกตช่วยให้นักเรียนทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น นักเรียนร้อยละ ๕๐ เห็นว่า ตารางบันทึกการสังเกตช่วยให้นักเรียนตามงานและเช็ควางได้ง่าย นักเรียนร้อยละ ๒๙.๔๑ เห็นว่า ตาราง บันทึกการสังเกตช่วยให้นักเรียนมีวินัยและตรงต่อเวลานักเรียนร้อยละ ๑๑.๗๖ เห็นว่า นักเรียนตั้งใจ ภูมิใจ และมีกำลังใจในการสังเกต นักเรียนร้อยละ ๕.๘๘ เห็นว่า ตารางบันทึกการสังเกตช่วยให้นักเรียนรู้ รายละเอียดและเห็นภาพรวมของงานได้ชัดเจน และนักเรียนร้อยละ ๒.๙๔ เห็นว่า ตารางบันทึกการสังเกต ช่วยเพิ่มความรอบคอบมากขึ้น

(ข)

กิตติกรรมประกาศ

บัณฑิตนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์โดยได้รับ ความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ คำปรึกษา เกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณประสงค์ อุบลวัตร ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ คณะครูแผนกวิชาอาหารและโภชนาการ ที่ให้กำลังใจ ใ้ปรึกษาและคำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนักเรียนชั้นปวช. ๓ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำวิจัยในครั้งนี้

นางสาวรังสิมา นุ่มดี

(ค)

สารบัญ

รายการ

หน้า

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ สมมติฐานการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย.....	๓
๑.๕ ตัวแปรที่ศึกษา.....	๓
๑.๖ ระยะเวลาในการทดลอง.....	๓
๑.๗ นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๓

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอข้อมูลแบบตาราง.....	๔
การปรับปรุงพฤติกรรม	๔
ความหมายของการปรับปรุงพฤติกรรม	๖
วิธีปรับปรุงพฤติกรรม	๖
การเสริมแรง	๘
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘

บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง	๙
เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๙
วิธีการพัฒนา	๙
การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐

บทที่ ๔ ผลการดำเนินการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑
การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน.....	๑๒
ตัวอย่างการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียน.....	๑๓

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัย	๑๕
อภิปรายผลการวิจัย.....	๑๖
ปัญหาและอุปสรรคในการทำการวิจัย.....	๑๗
ข้อเสนอแนะในการศึกษาคนควาต่อไป.....	๑๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ ตามความมุ่งหมายของการศึกษาพฤติกรรม การขาดความรับผิดชอบในการทำงานของนักเรียน เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา การเรียนการสอนในชั้นเรียน นอกจากเป็นสถานที่ให้ความรู้แล้วยังเป็นสถานที่ฝึกพฤติกรรมให้อยู่ในระเบียบวินัย ตามความประสงค์ของสังคม ในส่วนของรายวิชาโครงงานนั้น เป็นวิชาที่ฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบกับการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านทักษะวิชาชีพ การขาดความรับผิดชอบในการส่งงานเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ อันเป็นผลทำให้การสอนไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เทคนิคสำหรับการใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่โดยการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เราคาดหวังเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ เช่น ความต้องการมาทำงานเช้ากว่าเดิม หรือทำงานให้มีความผิดพลาดน้อยลง โดยดำเนินการตามขั้นตอนและให้การลงโทษในพฤติกรรมที่บกพร่อง แต่ทั้งนี้วิธีหนึ่งที่น่าสนใจคือเทคนิคการเลียนแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบซึ่งได้แก่พฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งพฤติกรรมของตัวแบบสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ให้แก่ตนเองหรือบุคคลที่เราต้องการสร้างพฤติกรรมได้

รายวิชาโครงงานเป็นวิชาที่ศึกษาหลักการจัดทำโครงงาน การวางแผน การดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา การประเมินผล การจัดทำรายงานและการนำเสนอผลงาน โดยปฏิบัติจัดทำโครงงานสร้างและหรือพัฒนางานที่ใช้ความรู้และทักษะในระดับฝีมือเพื่อสอดคล้องกับสาขาวิชาชีพที่ศึกษาและดำเนินการเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มตามลักษณะของงานให้แล้วเสร็จในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางวิชาชีพ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาของชาติ ที่ระบุไว้ในหมวด ๑ บททั่วไป ซึ่งระบุไว้ว่า มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

อาจกล่าวได้ว่า วิชาโครงงานเป็นทั้งศาสตร์เฉพาะทาง ซึ่งนอกจากจะเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ยังจะต้องเรียนเกี่ยวกับหลักการทฤษฎีต่างๆอย่างเป็นระบบการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมาย และเป็นไปตามวิธีการประเมินผลของรายวิชาดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาจะต้องลงมือฝึกปฏิบัติงานตามที่ผู้สอนมอบหมาย และส่งงานที่อาจารย์มอบหมายภายในเวลาที่กำหนดอย่างใดก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาโครงงาน ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ยังมีนักเรียนที่ไม่ส่งงานตามที่มอบหมาย รวมทั้งไม่ส่งงานตามเวลาที่กำหนด ซึ่งหากไม่เร่งแก้ปัญหาดังกล่าว จะเกิดผลเสียต่อการเรียนของนักศึกษา และอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนในอนาคต ครูผู้ทำวิจัยเป็นเป็นผู้สอนในรายวิชา ซึ่งได้รับหน้าที่สอนในระดับชั้นปวช.๓ จากการสังเกตในขณะปฏิบัติการสอนจริง พบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบของนักเรียน จะมีนักเรียนที่

ขาดความรับผิดชอบและไม่ยอมส่งงานทั้งในชั่วโมงเรียน และภาระงานมอบหมายให้ปฏิบัติ มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราการตอบสนองของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มีผลการเรียนที่ต่ำลง

เมื่อวิเคราะห์จากสาเหตุของปัญหาจะพบว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีพื้นฐานที่ดี ทั้งในส่วนของครอบครัว สังคม และสติปัญญา แต่หากได้รับแรงกระตุ้นให้นักเรียนส่งงานก็จะสามารถทำให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่จะช่วยในการกระตุ้นให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ให้ส่งงานมากขึ้น นั่นก็คือ ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนปรับพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ได้รับการพัฒนาจาก สกินเนอร์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ที่เชื่อว่าเราจะเข้าใจ และสามารถควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ได้ดี หรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า เรารู้เงื่อนไขของการเสริมแรง (reinforcement contingency) เพียงใด และบุคคลจะแสดงพฤติกรรม เช่นใด ขึ้นอยู่กับว่าเขาได้รับผลเช่นไรในอดีต เช่น พนักงานที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง เพราะไม่ขาดไม่สาย ไม่ลา ต่อไปพนักงานผู้นั้นก็จะมีพฤติกรรมที่ไม่ขาด ไม่ลา ไม่สายเสมอ ดังนั้นถ้าเรารู้เงื่อนไขของการเสริมแรงของบุคคลเหล่านี้ได้ก็สามารถจะเข้าใจได้ว่าการเสริมแรงเป็นสถานการณ์ที่มีการให้ตัวเสริมแรงในการกระทำพฤติกรรมของอินทรีย์ โดยการเสริมแรงจะแบ่งออกตามลักษณะของการวางเงื่อนไขได้เป็น ๖ ประเภท (Carver & Scheier, ๑๙๙๖ : ๓๔๑) ดังนี้ ๑) การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เป็นการให้สิ่งที่จะช่วยเพิ่มแนวโน้มของการตอบสนอง และมักจะเป็นการให้สิ่งดี ๆ เช่น ของขวัญ เงิน อาหาร เป็นต้น ๒) การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) เป็นการนำสิ่งที่ไม่พอใจ ไม่ชอบออกไปหรือเป็นการปรับสภาวะจากลบ (Negative) ไปเป็นกลาง (Neutral) แล้วเพิ่มแนวโน้มของการตอบสนองที่ต้องการ เช่น นำความร้อนออกไปโดยการติดเครื่องปรับอากาศในฤดูร้อน ทำให้พนักงานพอใจกับสภาพแวดล้อมการทำงานมากขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ซึ่งเป็นการเสริมแรงทางบวกอย่างหนึ่งที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างดี โดย Mikulas (๑๔๗๘ : ๘๙ - ๙๔) กล่าวว่าไว้ว่าการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นการให้แรงเสริมทางบวกวิธีหนึ่ง จัดเป็นลักษณะหนึ่งของการให้แรงเสริมที่เรียกว่า "สัญญาที่ตกลงกันไว้" ซึ่งสัญญาที่ตกลงกันไว้จะมีลักษณะที่ชัดเจน และทำให้ทุกคนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังในผลของพฤติกรรมที่แตกต่างกันนักปรับพฤติกรรมจะเป็นผู้ทำข้อตกลงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการให้คำปรึกษาโปรแกรมการปรับพฤติกรรมที่มีการสัญญากันไว้ และใช้เบี้ยเป็นตัวเสริมแรง เรียกว่า "เบี้ยอรรถกร" ดังนั้นการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรจึงประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรสามารถนำไปใช้ได้หลายสถานการณ์ เช่น ห้องเรียน วงการธุรกิจ โรงพยาบาล ชุมชน กองทัพ แต่เบี้ยรางวัลจะให้ผลดีที่สุดเมื่อใช้สถานการณ์ที่เป็นสภาพห้องเรียน ทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางการเรียนและพฤติกรรมทางสังคม เช่น นำไปใช้ในการเพิ่มความตั้งใจทั่วไป และความตั้งใจในชั้นเรียน นอกจากนี้การให้เบี้ยรางวัลด้วยตนเอง สามารถไปใช้ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เบี้ยรางวัลมีประโยชน์มากเมื่อใส่กับนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรือมีแรงจูงใจน้อย ตลอดจนนักเรียนที่มีพัฒนาการล่าช้าด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์เห็นความสำคัญของการนำเสนอปัญหาดังกล่าวมาพิจารณา และศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตรวมทั้งเป็นผลการปฏิบัติงานในทางบวกของโรงเรียนในภาพรวมที่สามารถบรรลุพันธกิจด้านการผลิตผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของความเป็นไทย และการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีสมรรถนะ และมีศักยภาพเป็นพลโลก

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑. เพื่อศึกษาผลของการเสริมแรงทางบวกที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการส่งงาน วิชาโครงการของนักเรียนชั้นปวช.๓ วิทยาลัยเทคนิคพบุรี

๑.๓ สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงทางบวก เพื่อนำมากำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

๑.๓.๑. ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory ได้รับการพัฒนาจากสกินเนอร์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่เชื่อว่าเราจะเข้าใจ และสามารถควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ได้ดี หรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า เรารู้

๑.๓.๒. เงื่อนไขของการเสริมแรง (reinforcement contingency) เพียงใด และบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด ขึ้นอยู่กับว่าเขาได้รับผลเช่นไรในอดีต ดังนั้น ถ้าเรารู้เงื่อนไขของการเสริมแรงของบุคคลเหล่านี้ได้ก็สามารถจะจงใจได้ ได้ศึกษาผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการตอบคำถาม และการทำการบ้านในวิชาโครงการของนักเรียนชั้นปวช.๓ ผลปรากฏว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการส่งการบ้านและพฤติกรรมถามตอบได้ การศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองควบคู่กับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร และการใช้สถานการณ์จำลองควบคู่กับการชี้แนะ

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นปวช.๓ ในรายวิชาโครงการภาคเรียนที่ ๒ ปการศึกษา ๒๕๖๗ โดยเลือกแบบเจาะจงจำนวน ๒๑ คน

๑.๕ ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนวิชาโครงการ ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ๓

ตัวแปรตาม คือ การเสริมแรงทางบวกที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียน

๑.๖ ระยะเวลาในการทดลอง

ดำเนินการทดลอง เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๘ – มกราคม ๒๕๖๙ ภาคเรียนที่ ๒ ปการศึกษา ๒๕๖๘

๑.๗ นิยามศัพท์เฉพาะ

การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรืออาจจะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแนวคิดที่ไม่ดีบางอย่างลดละเลิกการส่งงานโครงการไม่ตรงเวลา และเลือกทำพฤติกรรมที่ดีกว่าแทน

พฤติกรรมความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่ในการส่งงานวิชาโครงการ ด้วยความเพียร พยายาม ละเอียดยรอบคอบ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสียทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานของนักเรียนของชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนโพธิ์ ไทรพิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการ เสริมแรงทางบวก ผู้วิจัยได้ศึกษาคนควารายละเอียด ตามหัวข้อต่อไปนี้

๒.๑ การนำเสนอข้อมูลแบบตาราง

๒.๒ การปรับพฤติกรรม

๒.๒.๑ ความหมายของการปรับพฤติกรรม

๒.๒.๒ วิธีปรับพฤติกรรม

๒.๒.๓ การเสริมแรง (reinforcement)

๒.๒.๓.๑ ประเภทของการเสริมแรง

๒.๒.๓.๒ หลักการทั่วไปในการใช้เสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๓.๓ ข้อควรคำนึงถึงและการเลือกใช้ตัวเสริมแรงประเภทต่างๆ

๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. การนำเสนอข้อมูลแบบตาราง

การนำเสนอเป็นการจัดรูปในการนำเสนอข้อมูลในลักษณะแถว (row) และสดมภ์ (column) แถว หมายถึง การเรียงตามแนวนอน สดมภ์ หมายถึง การเรียงตามแนวตั้ง เพื่อจัดข้อมูลให้เป็นระเบียบหรือการจัดข้อมูลให้อยู่ในรูปที่อ่านความหมาย ได้ทั้งแถวตั้งและแถวนอน สัมพันธ์กัน ลักษณะของตารางไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้จัดทำ ถ้าต้องการที่จะให้ตารางเป็นที่เก็บข้อความทางสถิติอย่างละเอียด ตารางนั้น จะต้องมีความยาวและขอบเขตกว้างขวางมากพอ

โดยทั่วไปการนำเสนอข้อมูลในรูปตารางจะจำแนกตามลักษณะต่างๆ ที่แบ่งตามหัวเรื่อง โดย แบ่งเป็น ๓ ชนิด คือ

๑.๑ ตารางแบบทางเดียว (one-way table) หมายถึง ตารางที่มีการจำแนกเพียงลักษณะเดียว เท่านั้น

๑.๒ ตารางแบบสองทาง (two-way table) หมายถึง ตารางที่มีการจำแนกลักษณะสองลักษณะ

๑.๓ ตารางแบบหลายทาง (multi-way table) หมายถึง ตารางที่มีการจำแนกตั้งแต่สามลักษณะ (three-way table) ขึ้นไปนั่นเอง

๒. การปรับพฤติกรรม

๒.๑ ความหมายของการปรับพฤติกรรม ผอองพรรณ เกิดพิทักษ์ (๒๕๓๖ : ๑๐) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม เป็นการประยุกต์หลักพฤติกรรม โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการปรับพฤติกรรม วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีประสมประสานกันเพื่อปรับหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดทั้งการสร้างสรรค์และเสริมสร้างให้เกิด พฤติกรรมที่ประสงค์

ผดุง อารยะวิญญู (๒๕๓๓ : ๑๐๓) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ ตลอดจนการสร้าง พฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์

ประเทือง ภูมิภัทราคม (๒๕๓๕ : ๒๐) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม หมายถึง การประยุกต์หลักการ ปรับพฤติกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์

พรณิ ชูชัย เจนจิต (๒๕๓๘ : ๓๒๓) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม หมายถึง การนำเทคนิคของการวางเงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning) มาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ต้องการโดยการไม่ให้ความสนใจกับพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาและให้ความสนใจกับการแสดงพฤติกรรมที่ปรารถนา

จากความหมายของการปรับพฤติกรรมดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปรับพฤติกรรม คือ การนำวิธีหรือเทคนิคต่างๆ มาปรับเปลี่ยนบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ให้เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น

๒.๒ วิธีปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมมีหลายวิธี ขอยกตัวอย่างการปรับพฤติกรรมเพื่อเป็นตัวอย่างเพียง ๔ วิธี ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ แรงเสริมเชิงบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง ขบวนการที่ส่งเสริมพฤติกรรม ของเด็ก เพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำอีก เมื่อได้รับคำชมเชยหรือรางวัล เช่นเมื่อทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดสำเร็จ ครูควรพูดว่า เก่ง ดี วิเศษ เยี่ยม เป็นต้น อุปกรณ์เสริมแรงที่เป็นสิ่งของอาจได้แก่อาหารหรือขนมของเล่นการให้เสริมแรงควรให้สม่ำเสมอในตอนแรกเมื่อพฤติกรรมเริ่มคงที่แล้วควรลดเสริมแรงลงและให้เสริมเป็นครั้งคราวเท่านั้นเมื่อพฤติกรรมคงที่แล้ว

๑.๒.๒ แรงเสริมเชิงลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง ขบวนการที่ส่งเสริมพฤติกรรม ของเด็ก เพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซ้ำอีก เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อต้องการ หลีกเลียงสภาวะที่เด็กไม่พึงพอใจ ตัวอย่างเช่น ครูบอกนักเรียนว่า “แบบฝึกหัดคณิตศาสตร์มี ๒ ตอน หาก ใครทำตอนแรกถูกหมด ก็ไม่ต้องทำแบบฝึกหัดตอนที่ ๒” นักเรียนจึงตั้งใจทำแบบฝึกหัดตอนแรกถูกหมด และทำอย่างดีให้คำตอบถูกหมด เพื่อ หลีกเลียงการทำแบบฝึกหัดตอนที่ ๒ ดังนั้น แบบฝึกหัดตอนที่ ๒ เป็นแรง เสริมเชิงลบเพราะเป็นสิ่งที่เด็กเกลียด แต่แบบฝึกหัดตอนที่ ๒ นี้ ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

๑.๒.๓ การหยุดยั้ง (Extinction) เป็นการงดให้รางวัล งดให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของเด็ก ซึ่ง เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูควรให้เสริมแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ควบคู่ไปด้วย เช่นเมื่อเด็กลุกจาก ที่นั่งครูแสดงอาการไม่สนใจ แต่เมื่อเด็กลุกนั่งเรียบร้อยครูจะชม เป็นต้น การเพิกเฉยของครู หรือผู้ปกครอง เหมาะสำหรับพฤติกรรมที่ไม่รุนแรงเท่านั้น วิธีนี้ไม่เหมาะสำหรับพฤติกรรมที่รุนแรง เช่นการชกต่อย ซึ่งครูหรือผู้ปกครองควรหยุดพฤติกรรมนั้นทันที

๑.๒.๔ เหรียญรางวัล (Token Economy) เป็นการสะสมเหรียญหรือคะแนนเพื่อให้เด็กมีสิทธิ์ ได้รับรางวัลอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทำกิจกรรมที่เด็กชอบ โดยครูกำหนดคะแนนหรือเหรียญเป็นระดับต่างๆ แต่ละระดับมีรางวัลแตกต่างกัน เช่น ครูจะให้ ๑ คะแนนแก่เด็กทุกครั้งที่ทำงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนดให้และให้อีก ๑ คะแนนหากเด็กไม่ลุกออกจากที่นั่งในเวลาที่กำหนดไว้ ถ้าใครสะสมคะแนนได้ ๑๐ คะแนนครูจะมีรางวัลให้เป็นรูป ลอก ๑ แผ่น สะสมได้ ๒๐ คะแนน ได้สมุด ๑ เล่ม เป็นต้น การให้รางวัลควรจัดตามระดับ ความสำคัญของรางวัล การให้คะแนนควรให้สำหรับพฤติกรรมที่เด็กสามารถทำได้

๑.๒.๕ Overcorrection เป็นการแก้ไขผลการกระทำของเด็กและแก้ไขในปริมาณที่มากกว่าเดิม เช่นเด็กคนหนึ่งคว่ำโต๊ะเรียนในห้องเรียน จนโต๊ะระเกะระกะเต็มไปหมด ครูจึงสั่งให้เด็กจัดโต๊ะให้เป็นระเบียบ เหมือนเดิม ยิ่งไปกว่านั้น ครูยังให้นักเรียนคนนี้ ทำความสะอาดโต๊ะทุกตัวด้วย จะเห็นว่าเทคนิคการปรับ พฤติกรรมนี้มี ๒ ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือ เด็กจะต้องแก้ไขผลการกระทำของตนเสียก่อน ส่วนขั้นที่ ๒ เป็นการ ให้เด็กทำสิ่งที่ดีแต่เด็กไม่ชอบ การให้เด็กทำเช่นนี้เป็นการลงโทษสถานเบา

๑.๒.๖ Timeout เป็นการงดให้รางวัลในช่วงเวลาจำกัด เช่นนักเรียนที่คุยกันจะถูกตัดสิทธิ์ไม่ให้เล่นเกมคอมพิวเตอร์ในช่วงเวลา ๑ ชั่วโมงคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เด็กที่ร้องไห้ไม่หยุดอาจถูกส่งเข้าไปกักขังไว้ในห้องนอนเป็นเวลา ๕ นาที หรือจนกว่าเด็กจะหยุดร้องไห้ เป็นต้น การงดให้รางวัลควรทำให้เหมาะสม ควรงดในสิ่งที่เด็กชอบและไม่อดทนจนเกินไป

๑.๒.๗ การทำสัญญากับเด็ก (Behavioral contract) เป็นการเซ็นสัญญาระหว่างครูกับนักเรียน ในลักษณะที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น นักเรียนสัญญากับครูว่าจะไม่ขโมยของเพื่อนอีก ตลอดระยะเวลา ๒ เดือน เป็นต้น สิ่งที่จะให้เด็กทำสัญญาควรเป็นสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ ระยะเวลาในสัญญาไม่ควรนานเกินกว่า ที่เด็กจะทำได้มีการตรวจสอบตลอดเวลาว่าเด็กปฏิบัติตามสัญญาหรือไม่หากผิดสัญญาควรมีการลงโทษ หากปฏิบัติตามสัญญาครบถ้วน ควรให้รางวัลแก่เด็ก

๑.๒.๘ การลงโทษ (Punishment) เป็นขบวนการในการจัดกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เด็กแสดงออกและไม่ให้เด็กแสดงพฤติกรรมเช่นนี้อีกในอนาคต การลงโทษอาจเป็นการลงโทษด้วยวาจา เช่น การตำหนิ หรือการลงโทษทางกาย เช่นการตี ครูควรพึงระวังว่าการลงโทษคือการหยุดพฤติกรรมไม่ใช่เป็นการ เสริมพฤติกรรม หากลงโทษแล้วเด็กยังแสดงพฤติกรรมดังเดิมอีกแสดงว่าการลงโทษเป็นการปรับพฤติกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กคนนั้น

๑.๒.๙ การหล่อหลอมพฤติกรรม (Shaping) เป็นการเลือกให้แรงเสริมเฉพาะพฤติกรรมที่พึงประสงค์เท่านั้น เช่น ในห้องเรียนครูชมเด็กที่ตั้งใจฟังครูสอนเด็กที่คุยกันนั้น ครูไม่ตำหนิ แต่ครูจะแสดงอาการ ไม่สนใจ การเลือกชมเฉพาะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะช่วยให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกครูหรือผู้ปกครอง ควรเป็นตัวอย่างที่ดีเด็กอาจยึดครูหรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างในหลายด้านในการปรับพฤติกรรม หากครู หรือผู้ปกครองไม่สามารถเป็นแบบอย่างใด อาจใช้นักเรียนเป็นแบบอย่างใด เช่น ตัวอย่างของการพูดไพเราะ ความขยันหมั่นเพียรการมีสมาธิ การช่วยเหลือ การรับผิดชอบในสิ่งที่ครูมอบหมายให้ เป็นต้น

๓.การเสริมแรง (reinforcement)

๓.๑ ประเภทของการเสริมแรง การเสริมแรงคือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากผลกรรมที่ตามหลัง พฤติกรรมนั้น ผลกรรมที่ทำให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มขึ้น เรียกว่า ตัวเสริมแรง (reinforce) ตัวเสริมแรงที่ใช่ กันอยู่จะมี ๒ ชนิดคือ

๑. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติด้วยตัวของมันเองในการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพหรือมีผลต่อผู้ได้รับโดยตรงเช่น อาหาร ความเย็น เป็นต้น

๒. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นตัว เสริมแรง โดยการนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เช่น เงิน รางวัล คำชมเชย เป็นต้นนอกจากนี้ การเสริมแรงยังแบ่งได้อีก ๒ ลักษณะคือ

๒.๑ การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) คือการเสริมแรงที่มีผลทำให้ พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การให้รางวัลเป็นการให้ต่อพฤติกรรมที่บุคคลทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งตามวาระและโอกาสที่สำคัญ โดยไม่จำเป็นต้องทำให้พฤติกรรมนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น (Kazdin, ๑๙๘๔ อ้างถึงใน สมโภชน เอี่ยมสุภาษิต, ๒๕๔๑)

นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้คำตำหนิหรือการตีบุคคลอาจจะเป็นการเสริมแรงทางบวกได้ถ้าการกระทำดังกล่าวส่งผลทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการกระทำมีความถี่เพิ่มขึ้น เช่น สุนัขพามาเข้าทำงานตรงเวลา หัวหน้างานจึงชมเชยสุนัขในที่ประชุมว่าขยันขันแข็งมาทำงานตรงเวลา ผลที่ตามมาคือสุนัขพามาทำงานตรงเวลาทุกวัน แสดงว่าพฤติกรรมดังกล่าวได้รับการเสริมแรงทางบวกจากคำ ชมของหัวหน้า

๒.๒ การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) คือ การทำให้ความถี่ของ พฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น สามารถอดทนจากสิ่งเร้าที่ไม่พึง พอใจ (Aversive stimuli) ออกไปได้ การเสริมแรงทางลบจะมี ๒ ลักษณะคือ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยง (Escape behavior) และพฤติกรรมการ หลีกเลี่ยง (Avoidance behavior)

๓.๒ หลักการทั่วไปในการใช้เสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมแรงทางบวกนั้น สามารถใช้ได้ กับพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาหรือพฤติกรรมพึงประสงค์ เพียงแต่ผู้นำไปใช้จะต้องสามารถเลือกตัวเสริมแรงใด อย่างเหมาะสมและมีหลักการนำไปใช้ดังนี้ (สมโภชน เอี่ยมสุภาชิต, ๒๕๔๑ และ ประทีป จินนี้, ๒๕๔๐)

๑. เสริมแรงทางบวกจะต้องให้หลังจากการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น

๒. การเสริมแรงจะต้องกระทำทันทีที่เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย

๓. การเสริมแรงควรให้อย่างสม่ำเสมอ

๔. ควรมีการบอกเงื่อนไขการให้การเสริมแรง

๕. ตัวเสริมแรงนั้นควรมีปริมาณพอเหมาะที่จะเสริมแรงพฤติกรรมโดยไม่ก่อให้เกิดการหมด

สภาพการเป็นตัวเสริมแรง

๖. ตัวเสริมแรงนั้นจะต้องเลือกให้เหมาะกับแต่ละบุคคล

๗. ถ้าเป็นไปได้ควรใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น

๘. ควรมีการใช้ตัวแบบหรือการชี้แนะควบคู่ไปกับการเสริมแรงด้วย

๙. ควรมีการวางแผนการใช้ตารางการเสริมแรงหรือยืดเวลาการเสริมแรง

๓.๓ ขอควรคำนึงถึงและการเลือกใช้ตัวเสริมแรงประเภทต่างๆ

๑. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของหรืออาหาร เช่น ขนม เครื่องเขียน ของรางวัล เป็นต้น จะใช้ไปผลเมื่อ บุคคลเกิดความขาดแคลนเท่านั้น การใช้อาหารหรือสิ่งเสพติดจะเกิดปัญหาการหมดสภาพได้ถ้าให้มากเกินไปหรือช วงเวลาไม่เหมาะสมเช่น ไม่สามารถให้ได้ทันทีที่จบงานกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ เป็นต้น วิธีการให้เมื่อ บุคคล แสดงพฤติกรรมเป้าหมายที่กำหนดทันที นำไปใช้กับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในหลายพฤติกรรมควรมีให้เลือก มากชนิด

๒. ตัวเสริมแรงทางสังคม เช่น ชมเชย ยิ้ม จีบมือ สบตา เป็นต้น อาจแสดงออกด้วยคำพูดหรือ ท่าทางต่างๆ จำเป็นต้องใช้คู่กับตัวเสริมแรงอื่นๆและเมื่อต้องการให้พฤติกรรมที่เกิดคงอยู่ต่อไป หลักการคือ ต้องชม ต่อหน้า ทันทีทันใจต้องบอกชมพฤติกรรมอะไรที่ดี และความรู้สึกที่คุณมีต่อผู้แสดงพฤติกรรมหลังจากพูดให้หยุด ชั่วขณะในการแสดงความชื่นชมทางสีหน้า กระตุ้นในเพิ่มความถี่พฤติกรรม แต่แรงเสริม ทางสังคมไม่สามารถใช้ได้ ทุกคน ผู้ใช้ควรจัดประสบการณ์ในการให้เสริมนี้คู่กับตัวอื่นๆก่อน

๓. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรมหรือหลักของฟรีแม็ค คือ การใช้กิจกรรมที่บุคคลชอบทำมากที่สุด หรือ กิจกรรมที่บุคคลทำบ่อยที่สุดมาเสริมแรงกิจกรรมที่บุคคลทำน้อยที่สุด เหมาะกับพฤติกรรมพึงประสงค์ที่ต้อง ยืดเวลาให้การเสริมแรงออกไป ไม่สามารถให้ได้ทันทีขณะนั้น ต้องให้หรือไม่ให้กิจกรรมเท่านั้น และมีกิจกรรมให้ เลือกหลากหลาย

๔. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร เช่น การใช้เงิน ดาว แต้มสะสม คะแนน เป็นต้นโดยสามารถ นำไปแลกเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้อีกกว่า ๑ ตัวขึ้นไป มีประสิทธิภาพสูงมากและคงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ไปนี้ ันได้ในระดับสูง สามารถใช้งานได้ง่ายและไม่รบกวนพฤติกรรมที่กำลังทำอยู่ แต่อาจเกิดปัญหาจากความ โลกได้ และเมื่อยุติการใช้ทันทีทันใดจะทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นกลับสู่สภาพเดิมทันที

๕. ตัวเสริมแรงที่เป็นข้อมูลป้อนกลับ เช่น ผลการตรวจสุขภาพ ประกาศคะแนนสอบ เป็นต้น ควร ให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นพฤติกรรมทางบวกมีความชัดเจนถูกต้องของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นบุคคลที่ผู้ถูก ปรับ

พฤติกรรมเชื่อถือ ควรอธิบายให้บุคคลเห็นความสำคัญของข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงพฤติกรรมตนเอง และกำหนดเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการปรับปรุง ควรใช้คู่กับตัวเสริมแรงอื่นๆ โดยเฉพาะตัวเสริมแรงทางสังคมหรือเบี่ยงเบนพฤติกรรมจะทำให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โสภิตา ลีมีวัฒนาพันธ์. (๒๕๓๘) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการปรับ พฤติกรรม โดยใช้การควบคุมตนเองกับการเสริมแรงทางบวกด้วยเบี่ยงเบนพฤติกรรม ที่มีต่อการเพิ่มและการคงอยู่ ของพฤติกรรม ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ ชั้นปีที่ ๑ ที่มี พฤติกรรมความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายต่ำ จำนวน ๑๕ คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่ม ละ ๕ คน มีลักษณะ ดังนี้ กลุ่มทดลอง ๑ ได้รับเทคนิคการควบคุมตนเอง กลุ่มทดลอง ๒ ได้รับการเสริมแรง ทางบวกด้วยเบี่ยงเบนพฤติกรรม และกลุ่มควบคุม รูปแบบการทดลองใช้ ABF Control Group Design เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบบันทึก พฤติกรรมความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย พบว่า

๑). นักศึกษากลุ่ม ที่ใช้เทคนิคการควบคุมตนเองและกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกด้วยเบี่ยงเบนพฤติกรรม มี พฤติกรรมความ รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐานอย่าง มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒). นักศึกษากลุ่ม ที่ใช้เทคนิคการควบคุมตนเองและกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก ด้วยเบี่ยงเบนพฤติกรรม มีพฤติกรรมความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมทั้งในระยะ ทดลองและระยะ ติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

๓). ในระยะทดลอง พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ได้รับเทคนิคควบคุมตนเองและกลุ่มที่ได้รับการเสริมแรง ทางบวกด้วยเบี่ยงเบนพฤติกรรม มีพฤติกรรมความ รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายไม่แตกต่างกัน

๔). ในระยะติดตามผล พบว่า นักศึกษาที่ได้รับเทคนิค ควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายสูงกว่า นักศึกษากลุ่มที่ได้รับการเสริมแรง ทางบวกด้วยเบี่ยงเบนพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕

บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานวิชาโครงการของนักเรียนของชั้นปวช.๓ โดยใช้
ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก มีลำดับขั้นตอนการทำวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

๑. กลุ่มตัวอย่าง
๒. เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
๓. วิธีการพัฒนา
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล
๕. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นปวช.๓ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี ที่เรียนในรายวิชา
โครงการ ภาคเรียนที่ ๒ ปการศึกษา ๒๕๖๗ โดยเลือกแบบเจาะจงจำนวน ๒๑ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. แบบบันทึกการสงงานของนักเรียน
๒. การสะท้อนการความคิดเห็นของนักเรียน

วิธีการพัฒนา

๑. ผู้วิจัยพูดคุย สนทนา และอบรมนักเรียน เพื่อชี้แจงถึงประโยชน์ของการสงงาน พร้อมยกตัวอย่างให้
นักเรียนเห็นว่า ถ้าไม่สงงานและการบานจะสงผลอย่างไร
๒. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำตารางบันทึกการสงงาน โดยมีสตรมดังนี้

ที่	ชิ้นงาน	วันกำหนดส่ง	วันส่ง	ลายมือครูผู้สอน	คะแนน

๓. ผู้วิจัยชี้แจงแนวปฏิบัติในการสงงานและเกณฑ์การรับคะแนนพิเศษ (ดาว) ดังนี้

๓.๑ นักเรียนต้องสงงานตามวันเวลาที่กำหนด

๓.๒ งานทุกชิ้นของนักเรียนเรียบร้อย เป็นระเบียบและขีดเส้นค้น

๔. เมื่อสิ้นสุดการพัฒนา ผู้วิจัยให้นักเรียนสะท้อนความรู้สึก โดยเป็นแบบสะท้อนแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำความถี่ในการสงงานของนักเรียนทุกคนหลังการพัฒนาความรับผิดชอบในการ
สงงานมารวมกันแล้วหาคาเฉลี่ยความถี่และร้อยละเทียบกับคาเฉลี่ยความถี่และร้อยละในการสงงานของ นักเรียน
ทุกคนก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงาน

๒. เปรียบเทียบผลต่างความถี่และร้อยละในการสงงานของนักเรียนทุกคนก่อนการพัฒนาความ รับผิดชอบในการสงงานและหลังพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงาน

๓. ประเมินพัฒนาการในการสงงานของนักเรียน โดยดูจากคาตางความถี่และร้อยละในการสงงานของนักเรียนก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานและหลังพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานเปน รายบุคคลและภาพรวมโดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้ คาตางเปนบวก แปลผลวา มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น คาตางเปนศูนย์ แปลผลวา มีพัฒนาการเทาเดิม คาตางเปนลบ แปลผลวา มีพัฒนาการลดลง

๔. วิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพจากการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมความถี่ในการสงงานทั้งหมด
N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. คำนวนค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ

P	แทน	ร้อยละ
f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

บทที่ ๔
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานของนักเรียนของชั้นปวช.๓ วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี โดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก ภาคเรียนที่ ๒ ปการศึกษา ๒๕๖๘ จำนวน ๒๕ คน ไดผลดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ตารางเปรียบเทียบความถี่ ร้อยละ คาตาง คาเฉลี่ย และพัฒนาการในการสงงานของนักเรียน ก่อนและหลังการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงาน โดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก

เลขที่	ก่อนพัฒนาพฤติกรรม		หลังพัฒนาพฤติกรรม		ค่าต่าง		คะแนนพิเศษ	พัฒนาการ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
๑	๖	๖๐	๘	๘๐	๒	๒๐	๓	เพิ่มขึ้น
๒	๕	๓๐	๓	๔๐	-๒	-๒๐	๐	ลดลง
๓	๔	๔๐	๑๐	๑๐๐	๖	๖๐	๑	เพิ่มขึ้น
๔	๔	๔๐	๑๐	๑๐๐	๖	๖๐	๑	เพิ่มขึ้น
๕	๙	๙๐	๑๐	๑๐๐	๑	๑๐	๓	เพิ่มขึ้น
๖	๘	๘๐	๑๐	๑๐๐	๒	๒๐	๓	เพิ่มขึ้น
๗	๗	๗๐	๑๐	๑๐๐	๓	๓๐	๓	เพิ่มขึ้น
๘	๘	๘๐	๑๐	๑๐๐	๒	๒๐	๑	เพิ่มขึ้น
๙	๘	๘๐	๑๐	๑๐๐	๒	๒๐	๑	เพิ่มขึ้น
๑๐	๒	๒๐	๑๐	๑๐๐	๘	๘๐	๑	เพิ่มขึ้น
๑๑	๗	๗๐	๑๐	๑๐๐	๓	๓๐	๒	เพิ่มขึ้น
๑๒	๑	๑๐	๕	๕๐	๔	๔๐	๑	เพิ่มขึ้น
๑๓	๒	๒๐	๕	๕๐	๓	๓๐	๐	เพิ่มขึ้น
๑๔	๑	๑๐	๕	๕๐	๔	๔๐	๑	เพิ่มขึ้น
๑๕	๑	๑๐	๔	๔๐	๓	๓๐	๐	เพิ่มขึ้น
๑๖	๖	๖๐	๖	๖๐	๐	๐	๒	เท่าเดิม
๑๗	๕	๕๐	๑๐	๑๐๐	๕	๕๐	๒	เพิ่มขึ้น
๑๘	๙	๙๐	๑๐	๑๐๐	๑	๑๐	๒	เพิ่มขึ้น
๑๙	๑๐	๑๐๐	๑๐	๑๐๐	๐	๐	๔	เท่าเดิม
๒๐	๘	๘๐	๑๐	๑๐๐	๒	๒๐	๒	เพิ่มขึ้น
๒๑	๘	๘๐	๑๐	๑๐๐	๒	๒๐	๓	เพิ่มขึ้น
	๐.๕๗	๕๐%	๐.๘๔	๘๐%	๐.๒๘	๕๗%	๔๐%	เพิ่มขึ้น

จากตารางที่ ๑ พบวาคาเฉลี่ย ความถี่ ในการสงงานของนักเรียนก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบใน การสงงาน เท่ากับ ๐.๕๗ คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของชิ้นงานทั้งหมดของนักเรียน ส่วนคาเฉลี่ยความถี่ในการสง งานของนักเรียนหลังพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงาน เท่ากับ ๐.๘๔ คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของชิ้นงาน ทั้งหมดของ

นักเรียน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความถี่ของการสงงานของนักเรียนก่อนและหลังการ พัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานพบว่า หลังการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานมากกว่าก่อนพัฒนาความ รับผิดชอบในการสงงาน เท่ากับ ๒.๒๘ คิดเป็นร้อยละ ๕๗ ของชิ้นงานทั้งหมดของนักเรียน ในสวนของค่าเฉลี่ยของคะแนนพิเศษเท่ากับ ๒.๑๘ เมื่อประเมินพัฒนาการในการสงงานของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการสงงานเพิ่มขึ้น ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของนักเรียนทั้งหมดและนักเรียนมีพัฒนาการ เทาเดิม จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ของนักเรียนทั้งหมด และมีพัฒนาการลดลง จำนวน ๓ คน คิด เป็นร้อยละ ๑๔.๓ ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด แต่ เมื่อดูพัฒนาการในภาพรวมพบว่านักเรียนมีพัฒนาเพิ่มขึ้น ในสวนของคะแนนพิเศษ พบว่า มีนักเรียนที่ได้รับ คะแนนพิเศษ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และไม่ได้รับคะแนนพิเศษ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๐ ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน

ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจากการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานของนักเรียน โดยการประเมินเนื้อหาเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการการพัฒนา ความรับผิดชอบในการสงงาน โดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก

ลำดับ	รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
๑	นักเรียนทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น	๑	๑๐
๒	นักเรียนตามงานและเช็คงานได้ง่าย	๕	๕๐
๓	นักเรียนมีวินัยและตรงต่อเวลา	๔	๔๐
๔	นักเรียนดีใจ ภูมิใจและมีกำลังใจในการสงงาน	๗	๗๐

จากตารางที่ ๒ แสดงให้เห็นว่าจำนวนความถี่จากการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียน มีต่อการการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงาน โดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก เรียงลำดับมาก ไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ ๑ นักเรียนทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ลำดับที่ ๒ นักเรียนตามงานและเช็คงานได้ง่าย จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ลำดับที่ ๓ นักเรียนมีวินัย และตรงต่อเวลา จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ลำดับที่ ๔ นักเรียนดีใจ ภูมิใจและมีกำลังใจในการสงงาน จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐

ตัวอย่างการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงาน ของนักเรียน โดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก

นักเรียนคนที่ ๑ สะท้อนว่า “การใช้ตารางบันทึกการสงงานดี เพราะเมื่อสงงาน ถ้าได้ Very good จะเป้นกำลังใจในการสงงาน ในการทำงาน ในการเรียนและเป้นสิ่งที่บอกว่ามีความเป็นระเบียบและเรียบร้อย”

นักเรียนคนที่ ๒ สะท้อนว่า “ การใช้ตารางบันทึกการสงงานดี เพราะทำให้งานมีความระเบียบ เรียบร้อย สามารถทำงานที่ทำได้ ทั้งยังสร้างวินัยให้กับตนเองด้วย”

นักเรียนคนที่ ๓ สะท้อนว่า “การใช้ตารางบันทึกการสงงานดี เพราะเวลานับลายเซนหรือดูว่า Good, Very good ก่ง่าย และเวลาทำงานก็เป้นระเบียบด้วย เพราะเวลาทำงานเสร็จหรือจะสงก็ต้งเขียนงานลง จะทำให้รู้ว่าเรเสร็จหรือไม่เสร็จ และก็ชอบที่ครูสอนด้วย สนุก เข้าใจง่ายดี ชอบที่ครูบอกว่า เราไม่จำเป็นต้อง พูดให้ถูกหลักก็ได ขอแคเราสื่อสารกันเข้าใจ มันทำให้กล้าที่จะพูดมากขึ้น แตต้งจากครูคนอื่นสอน เวลาถาม ก็ต้งตอบเปะทำให้ไม่กล้าที่จะพูด เพราะกลัวผิด ”

นักเรียนคนที่ ๔ สะท้อนว่า “สำหรับหนู หนูวาดิคะ เพราะทำให้หนูรู้ว่าหนูสงงานก่งาน ครูตรวจให้หนูเหมือนกับเพื่อนใหม่และเหมือนเป้นการแจ่งเตือนและกระตุ้นให้หนูทำงานเหมือนกับเพื่อนทุกงาน หนูชอบ การทำแบบนี้ ทำให้สมุดหนูเป้นระเบียบมากขึ้นคะ”

นักเรียนคนที่ ๕ สะท้อนว่า “ การใช้ตารางบันทึกการสงงานทำให้เห็นภาพรวมของงานได้ชัดเจน ทำให้รู้สีกสงงานได้เป้นระเบียบมากขึ้น รู้สึกดีใจเวลาที่ครูเซ็นในตารางและรู้สึกดีใจที่คุณครูให้ Very good ใน ตาราง”

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความถี่ในการสงงานของนักเรียนก่อน-หลัง การพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานของนักเรียนชั้นปวช.๓ โดยใช้ ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นปวช.๓ ที่เรียนในรายวิชาโครงการ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๒๑ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสงงานของนักเรียนและการสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิจัยการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานของนักเรียนชั้นปวช. ๓ โดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวกพบว่า ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการการสงงานเพิ่มขึ้น

๒. เมื่อเปรียบเทียบความถี่ในการสงงานของนักเรียนก่อน-หลังการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานโดยใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก พบว่า ความถี่ในการสงงานของนักเรียนหลัง การพัฒนาพฤติกรรมสูงกว่าก่อนการพัฒนาพฤติกรรมเท่ากับ ๗ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของนักเรียน ทั้งหมด

อภิปรายผลการวิจัย

๑. ผลการวิจัยที่พบว่า ความถี่เฉลี่ยในการสงงานของนักเรียนก่อนการพัฒนาเท่ากับ ๐.๕๗ คิดเป็น ร้อยละ ๕๐ ในขณะที่ความถี่เฉลี่ยในการสงงานของนักเรียนหลังการพัฒนาเท่ากับ ๐.๘๔ คิดเป็นร้อยละ ๘๐ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการในการสงงานมากขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก ช่วยให้นักเรียนสงงานมากขึ้น

๒. ผลการวิจัยที่พบว่าความถี่เฉลี่ยในการสงงานของนักเรียนหลังการพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานสูงกว่าก่อนการพัฒนาพฤติกรรมเท่ากับ ๐.๘๔ คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นการ ยืนยันว่าใช้ตารางบันทึกการสงงานและการเสริมแรงทางบวก ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบในการสงงานของ นักเรียนได้อีกทั้งยังช่วยเตือนความจำ และส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ทำงานมีคุณภาพและตรงต่อเวลาซึ่งดูได้จากผลการวิเคราะห์หอยุ่ของการสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียน

ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย

๑. ในระหว่างทำการวิจัยมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่มักขาดเรียนบ่อย เนื่องจากสาเหตุจากทางครอบครัว และปัญหาจากตัวนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนไม่รู้ว่าครูผู้สอนสั่งงานอะไรบ้าง และเรียนไม่ทันเพื่อน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่สงงาน ครูผู้สอนควรมีการศึกษานักเรียนที่มีปัญหาเหล่านี้เป็นรายกรณี

ข้อเสนอแนะในการศึกษาคนควาต่อไป

๑. ในการทำการวิจัยควรมีการสำรวจตัวเสริมแรงก่อนให้แรงเสริม เพื่อให้แรงเสริมที่ใช้ในการเสริมแรง สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

๒. ควรใช้เวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ปรับตัวกับการจัดการ เรียนการสอน โดยใช้การเสริมแรง เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓. การศึกษาสาเหตุของปัญหาที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จะช่วยให้ครูสามารถ แก้ปัญหา หรือปรับพฤติกรรมของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, ๒๕๔๓.

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๒๙.

ประทีป จินฉี. เอกสารประกอบการสอนวิชา: การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม (Behavior analysis and behavior modification).สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ , ๒๕๔๐.

ประเทือง ภูมิภักทราคม. การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. ปทุมธานี : ฝ่ายเอกสารตำรา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๕.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖ .

พรรณี ชูชัย เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : คอมแพคทพริ้นท์, ๒๕๓๘.

วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๓ . กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์ ๒๕๒๕.

เยาวภา กันทรวิยากุล. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนปามะกอกวิทยาคม จังหวัดอ่างทอง.ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยา การแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ภายเอกสาร, ๒๕๓๐.

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ๙ จังหวัดขอนแก่น. วิธีปรับพฤติกรรม. (Online). Available <http://www.kksped๙.go.th/topsearch/Behav.htm> ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒ สุขภาพจิต, กรม.คู่มือสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ.), ๒๕๔๔.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (Theories and Techniques in Behavior modification). พิมพ์ครั้งที่ ๓. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ, ๒๕๔๑.

โสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธ์. การเปรียบเทียบผลของการปรับพฤติกรรมโดยใช้การควบคุมตนเองกับ การเสริมแรงทางบวกด้วยเบี้ยอรรถกร ที่มีต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมความรับผิดชอบ ในงานที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ ชั้นปีที่ ๑.

ปริญญาณิพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์). สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.